

PATVIRTINTA:Skuodo Bartuvos progimnazijos direktoriaus

(dokumento sudarytojo pavadinimas)

2024m. vasario 28d. įsakymu Nr. 41-20

(data, dokumento rūšies pavadinimas)

VAIRUOJANČIO TARNYBINĮ ARBA NUOSAVĄ LENGVĄJĮ AUTOMOBILĮ

(darbuotojo profesijos pavadinimas)

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 19**I. BENDROJI DALIS**

- 1.1. Lengvojo automobilio vairuotoju gali būti asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus, turintis vairuotojo pažymėjimą, praėjęs privalomą sveikatos patikrinimą, išklauses įvadinį saugos ir sveikatos, saugos ir sveikatos darbo vietoje, gaisrinės saugos instruktavimus.
- 1.2. Darbuotojai periodiškai instruktuojami pagal įstaigoje nustatytą instruktavimo tvarką.
- 1.3. Papildomai darbo vietoje darbuotojai instruktuojami atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar kenksmingas medžiagas.
- 1.4. Darbuotojui draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas.
- 1.5. Draudžiama atsinešti į įstaigos teritoriją, darbo vietą alkoholinius gėrimus, narkotines, chemines, sprogstamąsias medžiagas.
- 1.6. Darbuotojas, pastebėjęs kitą neblaivų darbuotoją, privalo apie tai nedelsdamas pranešti administracijai, esant reikalui, imtis priemonių galimai nelaimei užkirsti.
- 1.7. Darbuotojas privalo laikytis darbo tvarkos taisyklių, vykdyti įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus.
- 1.8. Darbo ir poilsio režimas:
 - 1.8.1. konkretus darbo ir poilsio režimas, papildomų ir specialių pertraukų skaičius, poilsio vieta nustatomi darbo tvarkos taisyklėse, darbo grafikuose;
 - 1.8.2. pietų pertrauka ne trumpesnė kaip 30 min.
- 1.9. Automobilis turi būti aprūpintas vaistinėle, pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis, avarinio sustojimo ženklų arba mirksinčiu raudonu žibintu.
- 1.10. Gaisrinės saugos reikalavimai:

- 1.10.1. nerūkyti visai arti prie kuro sistemos, ypač prie kuro bako.
- 1.10.2. nešildyti variklio atvira ugnimi.
- 1.11. Asmens higienos reikalavimai:
- 1.11.1. po darbo ir prieš pertrauką švariai nusiplauti su muilu rankas;
- 1.11.2. nedėvėti naftos produktais ir kitais teršalais sutepus darbo rūbus;
- 1.11.3. susitėpus rankas ar kitas kūno dalis naftos produktais, nedelsiant nuplauti vandeniu;
- 1.12. Pastebėjus, įrenginių, įrangos gedimus, darbus nutraukti ir pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.13. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Reikalui esant, iškviešti skubiąją medicinos pagalbą **bendruoju pagalbos telefonu 112.**
- 1.14. Darbuotojui pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma LR įstatymų nustatyta atsakomybė.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- 2.1. Vairuotojo profesinės rizikos veiksniai tokie:
- 2.1.1. slidus duobėtas kelias, pavojingi kelio vingiai ir susiaurėjimai;
- 2.1.2. stačios nuokalnės ir įkalnės, pavojingi kelkraščiai;
- 2.1.3. pašaliniai daiktai važiuojamojoje dalyje;
- 2.1.4. vaikų, naminių gyvulių ir laukinių žvėrių pasirodymas važiuojamojoje dalyje;
- 2.1.5. nemokėjimas arba nenoras pasirinkti saugų greitį;
- 2.1.6. automobilio konstrukcijos trūkumai, jo gamybos brokas;
- 2.1.7. darbų saugos reikalavimų pažeidimai, remontuojant automobilį kelyje;
- 2.1.8. nuovargis ir vairuotojo mieguista būklė dėl supimo važiuojant;
- 2.1.9. kuro garų, išmetamų dujų, turinčių įvairias koncentracijas, poveikis;
- 2.1.10. COVID-19 virusas;
- 2.1.11. automobilio keliamas triukšmas, turintis žemo dažnumo elementų (gali sukelti galvos skausmus, veikia periferinę nervų sistemą);
- 2.1.12. ilgalaikis sėdėjimas kabinoje (gali sukelti reumatą);
- 2.1.13. didesnė už leistiną vibracija dėl prastų amortizatorių, nevykusios sėdynės (veikia centrinę nervų sistemą);
- 2.1.14. elektrolitas – galimas nudegimas.
- 2.2. Kad išvengiant minėtų rizikos veiksnių įtakos ar sumažinti ją, reikalingos atitinkamos techninės ir atsargumo priemonės.
- 2.3. Saugos priemonės:
- 2.3.1. durelių užraktai turi būti tvarkingi, neleidžiantys savaime atsidaryti durelėms, automobiliui važiuojant;

- 2.3.2. automobilio kuro sistema, šildymo ir tepimo sistemos neturi praleisti kuro, tepalo ir vandens, duslintuvo vamzdis turi būti sandariai sujungtas su dujų išmetimo vamzdžiu;
- 2.3.3. automobilio vairas turi lengvai ir užtikrintai pasukti ratus, automobiliui riedant bet kuriuo greičiu;
- 2.3.4. techninė padangų būklė turi užtikrinti saugų automobilio riedėjimą;
- 2.3.5. padangos dydis ir leistina apkrova turi atitikti automobilio modelį;
- 2.3.6. kontrolinių elektros prietaisų darbą, nesukelti elektros laidų ir gnybtų kibirkščiavimo;
- 2.3.7. akumuliatoriaus baterija turi būti gerai pritvirtinta, iš jos neturi sunktis elektrolitas;
- 2.3.8. automobilio apšvietimo sistema turi būti tvarkinga, turi veikti artimųjų ir tolimųjų šviesų žibintai, gabaritinės ir stovėjimo šviesos, posūkių šviesos rodyklės ir kt.;
- 2.3.9. apsisaugojimui nuo rankų sužeidimų, dėvėti pirštines;
- 2.3.10. vienkartinės pirštines;
- 2.3.11. med. kaukės;
- 2.3.12. apsauginis skydelis.
- 2.3.13. apsisaugojimui nuo galimų traumų, laikytis mechanizmų eksploatavimo instrukcijų reikalavimų, naudoti tvarkingas darbo priemones.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1. Laikytis darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, vykdyti tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo metodai.
- 3.2. Patikrinti, ar veikia stiklo valytuvai, šviesos ir garso signalai, akumuliatorių ir padangų tvarkingumą.
- 3.3. Žiemos metu nuvalyti apledėjusias mašinos dalis.
- 3.4. Patikrinti, kiek yra kuro, tepalų, stabdžių skysčio.
- 3.5. Patikrinti, ar yra reikalingas įrankių rinkinys, ar tvarkingi saugos diržai, vaistinėle ir inventorių- vilktis, gesintuvas.
- 3.6. Prieš užvedant variklį, pavarų perjungimo svirtį pastatyti į neutralią padėtį.
- 3.7. Pastebėjus, bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Vairuotojas privalo vykdyti kelių eismo taisyklių reikalavimus.
- 4.2. Darbuotojas tarnybinį automobilį gali naudoti tik darbo reikalais.
- 4.3. Darbuotojas, vairuojantis automobilį, yra atsakingas už automobilyje vežamų keleivių saugumą.
- 4.4. Neleisti susikaupti ant automobilio variklio ir jo karterio purvui, susimaišiusiam su kuru ir tepalais.
- 4.5. Vairuotojui draudžiama:

- 4.5.1. draudžiama leisti, kad ant variklio ir jo karterio susikauptų susimaišęs su kuru ir tepalais purvas;
- 4.5.2. draudžiama palikti kabinose ir ant variklio naudotą, suteptą tepalais ir kuru valymo medžiagą (skudurus ir pan.);
- 4.5.3. draudžiama eksploatuoti netvarkingus maitinimo sistemos prietaisus;
- 4.5.4. draudžiama rūkyti arti prie variklio maitinimo sistemos prietaisų (prie talpų su kuru);
- 4.5.5. draudžiama naudotis atvira ugnimi, nustatant ir šalinant mechanizmų gedimus;
- 4.5.6. draudžiama šildyti variklį atvira liepsna (žiemos metu);
- 4.5.7. šildyti variklį atvira ugnimi;
- 4.5.8. naudoti atvirą ugnį mechanizmų gedimo nustatymui ir gedimo pašalinimui;
- 4.5.9. siurbti burna lankstų vamzdį, norint perpilti kurą;
- 4.5.10. dirbti po automobiliu, jį pakėlus kėlikliu ir nepastačius atramų.
- 4.5.11. perduoti automobilį vairuoti pašaliniam asmeniui;
važiuojant naudotis mobiliuoju telefonu, jeigu salone nėra specialaus įrenginio
- 4.6. Nelaikyti ant variklio ir automobilyje tepalų ir kuro valymui panaudotų skudurų.
- 4.7. Draudžiama dirbti automobiliu su netvarkinga kuro sistema.
- 4.8. Norint pakeisti automobilio ratą, reikia sustoti lygioje vietoje, išjungti variklį, užtraukti rankinį stabdį, įjungti pavarą, išlaipinti keleivius. Prieš keliant automobilį kėlikliu, būtina užfiksuoti bent vieną jo ratą, kad automobilis negalėtų pajudėti, pakišant trinkeles prieš ratą ir už jo. Keliant automobilį kėlikliu, kėliklis statomas tik ant kieto grunto. Esant kitoms sąlygoms, po kėlikliu padėti specialius skydelius, užtikrinančius stabilų padėtį.

- 4.11. Sustabdžius automobilį, būtina įjungti stovėjimo stabdį.
- 4.13. Perkaitus automobilio aušinimo skysčiui, radiatoriaus dangtelį galima atidaryti užsimovus ant rankų pirštines bei atsistojus prieš vėją, saugantis, kad neapdegintų aušinimo skysčio garai.

14. Jei važiuojant tamsiu paros metu apakino iš priekio važiuojant transporto priemonė, reikia trumpam sustoti, įjungti šviesos avarinę signalizaciją, pradėti važiuoti tik atsistačius regėjimui.
15. Sugedus automobiliui, vilkti jį galima lanksčia vilktimi 4-6 m ilgio, pažymėta ryškiaspalvėmis vėliavėlėmis, standžia vilktimi - ne ilgesne kaip 4 m.
16. Draudžiama eksploatuoti automobilį, jeigu jis neįregistruotas ir nustatyta tvarka neatlikta jo valstybinė techninė apžiūra.
17. Vairuotojui dirbant:
 - 17.1. Nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir visų mechanizmų darbą.
 - 17.2. Atsižvelgiant į važiavimo greitį, gamtines oro sąlygas ir kelio būklę, laikytis tokio atstumo nuo priekyje važiuojančio transporto, kad neatsitrenkiant, jeigu teks staigiai stabdyti.
 - 17.3. Neviršyti greičio, nurodyto kelio ženkle, esančio teritorijose, kuriose bus vykdomas transporto judėjimas.
 - 17.4. Nedelsiant sustoti, jei sugedo automobilis, taip pat, esant kitiems gedimams, kurie kelia grėsmę pėsčiųjų saugumui ar pačiam vairuotojui.
 - 17.5. Neleisti keleiviams išlipti ar įlipti, judant automobiliui.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Kilus automobilyje gaisrui, nedelsiant sustoti, nutraukti kuro tiekimą ir atjungti akumuliatorių. Ugnį gesinti gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga. Reikalui esant, kviesti ugniagesius **bendruoju pagalbos telefonu – 112**.

Užsidegus automobiliui garaže, nedelsiant išvilkti jį iš garažo. Visais atvejais informuoti tiesioginį vadovą.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 5.3. Įvykus avarijai, su ja susijęs vairuotojas privalo:
 - 5.3.1. Nesukeldamas papildomo pavojaus, nedelsiant sustoti, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, o jeigu jos nėra arba ji neveikia – pastatyti avarinio sustojimo ženklą.
 - 5.3.2. Imtis reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji pagalba nukentėjusiam, prireikus iškviesti skubiąją pagalbą, o jeigu tai neįmanoma – pasirūpinti, kad pakeliui važiuojanti transporto priemonė nugabentų nukentėjusius į gydymo įstaigą.
 - 5.3.3. Apie autoavariją pranešti policijai telefonu **bendruoju pagalbos telefonu -112** ir įstaigos administracijai.
 - 5.3.4. Pasilikti autoavarijos vietoje, imtis priemonių, kad būtų išsaugoti jos pėdsakai, užrašyti liudininkų pavardes ir adresus.

5.3.5. Įvykus autoavarijai ne gyvenvietėse, jei⁶ kviečiama medicinos pagalbą nukentėjusiems arba nuvežti juos į gydymo įstaigą kitu transportu neįmanoma, vairuotojas privalo nugabenti nukentėjusius į artimiausią gydymo įstaigą savo transporto priemone ir grįžti į autoavarijos vietą.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

5.1. Pastatyti automobilį į saugojimo vietą ar į tiesioginio vadovo nurodytą vietą.

5.2. Laikant automobilį garaže ar kitoje uždaroje patalpoje, automobilio variklis gali dirbti tik įvažiuojant ar išvažiuojant iš garažo. Po to nedelsiant išjungti, kad esantys garaže žmonės neapsinuodytų variklio išskiriamomis dujomis.

5.3. Draudžiama uždaroje patalpoje šildyti automobilį, įjungus variklį.

5.4. Nusiimti AAP.

5.5. Automobilyje atjungti akumuliatorių, jei tai įrengta, įjungti signalizaciją, užrakinti automobilį.

5.6. Šiltu vandeniu su muilu, nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų skiedikliais.

5.7. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.